

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 14 No.1 (January–June) 2022

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟ ร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู

สุทธิพร แท่นทอง¹ อโณทัย พลเยี่ยม เพชรแสง² อมานัต จันทรวโรจน์³

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์²

โรงเรียนไตรพัฒนา³

E-mail: sutthiporn.th@ssru.ac.th¹

Received 12 Aug 2021

Revised 15 Sep 2021

Accepted 05 Oct 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบรายงานความสามารถในการจัดการตนเองสำหรับนักศึกษา ทั้งนี้คณะผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนรู้ขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 62 คน เป็นเวลา 20 ชั่วโมง โดยทำการวัดความสามารถด้านการจัดการตนเองของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟและการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) หลักการเรียนรู้ 3 ประการ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ภายนอกเชื่อมโยงภายใน หลักการเรียนรู้ร่วมกัน และหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง 2) จุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันตนเอง ความตระหนักในการอยู่ร่วมกัน การควบคุมตนเอง และการปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็นขั้นสำรวจ ขั้นสร้างผลงาน และขั้นจัดแสดง 4) การวัด ประเมิน ผลใช้วิธีการประเมิน ตามสภาพจริง 2. ความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ($\bar{X}=4.22$, S.D.=1.33) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}=3.75$, S.D.=1.09) มีความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 9.40 แต่ต่ำกว่าระดับพึงพอใจที่กำหนดไว้ร้อยละ 25

คำสำคัญ : ออร์ฟ, การคิดไตร่ตรอง, การกำกับตนเอง, นักศึกษาครุศาสตร์, สวนสุนันทา

The Development of Instructional Process by Integrating Orff's Approach and Reflective Learning to Enhance The Self-management Ability of Student Teachers

Sutthiporn Thanthong¹ Anothai Ponyeam Pachsang² Amanut Jantarawirote³

Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University¹

Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University²

Tripat School³

E-mail: sutthiporn.th@ssru.ac.th¹

Abstract

The research aimed to design and develop the instructional process based on Orff's approach and reflective learning to enhance the self-management ability of student teachers, and to study the effectiveness of this instructional process. We used the quality evaluation form for the experts, lesson plans, and the self-management ability assessment for student teachers. The researchers studied the instructional approaches, then developed the instructional process. After the experts examined the quality of the instructional process and lesson plans, we used them with the target group consisted of 62 student teachers in social studies major of Suan Sunandha Rajabhat University, for 20 hours. The results were 1. the instructional process consisted of: 1) three learning principles were the inside-outside connection, the cooperation, and the self-transformation, 2) the objectives were to promote self-awareness, awareness of coexistence, self-control, and self-improvement, 3) three learning-steps were to explore, to create, and to perform, and 4) the assessment based on the authentic assessment, and 2. the average of self-management ability of student teachers after learning ($\bar{X}$ =4.22, S.D.=1.33) was higher than before learning ($\bar{X}$ =3.75, S.D.=1.09), the progress percentage was lower than expected (9.40% progress)

Keywords: Orff Schulwerk, Reflective thinking, Self-regulation, Student-teacher, Suan Sunandha

บทนำ

การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความพร้อมเป็นครูแห่งศตวรรษที่ 21 ในยุคปัจจุบันนั้น มีทักษะสำคัญอยู่ 2 ประการที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ ทักษะด้านสติปัญญา (Hard Skills) คือทักษะด้านความรู้ ความสามารถ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทำงาน ประกอบอาชีพ หรือใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และทักษะด้านเชาว์อารมณ์ (Soft Skills) คือทักษะที่ช่วยสนับสนุนให้การทำงาน การประกอบอาชีพ หรือการดำรงชีวิตนั้น ๆ มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหากพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีทั้งทักษะด้านสติปัญญาและด้านเชาว์อารมณ์อย่างสมดุล ในอนาคตเมื่อประกอบวิชาชีพครูแล้ว พวกเขาจะสามารถช่วยส่งเสริมให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพได้จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทักษะด้านสติปัญญาและด้านเชาว์อารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ด้วยการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำสาขาพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าแม้นักศึกษาแต่ละหมู่เรียนจะไม่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน แต่ในผลการทำงานที่มอบหมายให้นักศึกษากลับทำงานกลุ่มได้มีประสิทธิภาพน้อยกว่างานเดี่ยว สภาพการณ์ดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีพครูควรได้รับการพัฒนาทั้งทักษะด้านสติปัญญาและด้านเชาว์อารมณ์ เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่จำเป็นต้องการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการตนเองเป็นทักษะทางสังคมที่ช่วยทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นความสามารถที่สัมพันธ์กับการใช้ทักษะด้านสติปัญญาและทักษะด้านเชาว์อารมณ์ด้วย เนื่องจากการจัดการตนเองเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ปัญญา การพยายามควบคุม และการรู้คิด (Pintrich & De Groot, 1990) ดังนั้นความสามารถในการจัดการตนเองจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีทั้งทักษะด้านสติปัญญาและด้านเชาว์อารมณ์ที่สมดุล

ในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทั้งทักษะด้านสติปัญญาและด้านเชาว์อารมณ์อย่างสมดุล โดยเฉพาะทักษะทางสังคมอย่างความสามารถในการจัดการตนเอง (Standley, 1996) เสนอแนวคิดว่าดนตรีเป็นสื่อหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้พัฒนาการใส่ใจจดจ่อ การวางโครงสร้างหรือกระตุ้น การเรียนรู้ เพิ่มความตระหนัก ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากดนตรี และส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ (Magee & Davidson, 2002) เสนอเพิ่มเติมว่าดนตรีส่งผลต่อการควบคุมอารมณ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Pelletier, 2004) ที่พบว่าดนตรีสามารถถูกนำไปใช้ เพื่อช่วยในทักษะการจัดการอารมณ์และทักษะในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังนั้นกิจกรรมดนตรีจึงเหมาะสมในการนำไปใช้สอนทักษะทางสังคมและเป็นกิจกรรมผ่อนคลาย พร้อมกันกับการพัฒนาสุนทรียะในคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะด้านการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางด้านสังคม และสามารถใช้อีกกิจกรรมดนตรีในการสร้างและพัฒนาทักษะเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าการใช้กิจกรรมดนตรีในการเรียนการสอนตามแนวคิดของออร์ฟ นักประพันธ์และนักดนตรีศึกษาชาวเยอรมันที่มีแนวคิดการสอนดนตรีผ่านการเคลื่อนไหว โดยพยายามเริ่มต้นสอนในสิ่งที่ย่าง

ที่สุดก่อน และให้โอกาสผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง อันเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Narkwong, 1999) แม้การจัดการเรียนรู้ดนตรีแบบออร์ฟจะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมการเรียนรู้แบบออร์ฟนั้น เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์จริงจากตัวผู้เรียน และร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมการแสดงดนตรีกับบุคคลอื่น ๆ แต่ยังไม่สามารถนำมาพัฒนาทักษะการจัดการตนเองได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการจัดการตนเองเกี่ยวข้องกับการใช้กลยุทธ์ทางปัญญาและกลยุทธ์การรู้คิดในการจัดการและควบคุมความพยายามของตนเอง (Pintrich & De Groot, 1990) ดังนั้นต้องมีการนำแนวการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดเข้ามาผสมผสานร่วมด้วย เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการจัดการตนเองของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเรียนรู้แบบสะท้อนคิด (Reflective learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด (Schon, 1983) ซึ่ง (Dewey, 1933) และ (Knowles, Cole, & Presswood, 1994) กล่าวว่า เป็นกระบวนการพินิจพิเคราะห์ ตรึกตรองใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง ตั้งคำถามย้อนหลังกลับมาถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่อย่างครอบคลุมทุกด้าน โดยแยกให้เห็นปัญหาที่เป็นเหตุผลในการปฏิบัติขณะนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดย (Dulnakij, 2013) ศึกษาวิจัยพบว่าหลังจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือการ์ตูนร่วมกับการสะท้อนคิด ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความตระหนักเรื่องความมุ่งมั่นในการทำงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สะท้อนว่าการจัดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดสามารถฝึกฝนการใช้กลยุทธ์ทางปัญญาและกลยุทธ์การรู้คิดของผู้เรียนได้

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดสำหรับการส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู อันจะช่วยให้อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สามารถพัฒนาให้นักศึกษาสามารถใช้ทั้งทักษะด้านสติปัญญา และทักษะเชาวน์อารมณ์ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดออร์ฟ การเรียนรู้แบบสะท้อนคิด และความสามารถในการจัดการตนเอง
2. สังเคราะห์หลักการของแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด แล้วสังเคราะห์ผล การเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้
3. ออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ของกระบวนการจัดการเรียนรู้ และสังเคราะห์เป็น ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แล้วออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการ เรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
4. สร้างเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert's scale) (ระดับเหมาะสมมากที่สุดถึงน้อยที่สุด) (Likert, 1932)
5. ประสานให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการ จัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน รวม 5 คน ประเมินคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้มี บางรายการที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จึงดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการออกแบบการวัดประเมินความสามารถในการจัดการตนเอง ทั้งนี้คณะผู้วิจัยกำหนด องค์ประกอบของความสามารถในการจัดการตนเองตามแนวคิดของ (CASEL, 2019; Goleman, 1998; Pintrich & De Groot, 1990) ประกอบด้วย 1) การรับรู้อารมณ์ ความคิด และการกระทำของตนเอง 2) การรับรู้ ความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม 3) การตั้งเป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4) การควบคุมตนเองตามแผนที่วางไว้ และ 5) การตรวจสอบเป้าหมายและปรับปรุงตนเอง
2. สร้างแบบวัดความสามารถในการจัดการตนเอง ลักษณะเป็นแบบรายงานตนเองตามมาตร ประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (ระดับปฏิบัติมากที่สุดถึงน้อยที่สุด) องค์ประกอบละ 3 ข้อคำถาม รวมเป็นจำนวน 15 ข้อคำถาม
3. ประสานให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการ จัดการตนเอง ทั้งนี้แบบวัดสามารถนำไปใช้ได้เนื่องจากข้อคำถามผ่านเกณฑ์ประเมินที่ระดับ 0.5 ทุกรายการ
4. กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ คือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 62 คน
5. นำแบบวัดความสามารถในการจัดการตนเองไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายก่อน เรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

6. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา รายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนสาระสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา รหัสวิชา PSS4605 จำนวน 5 สัปดาห์ รวมเวลา 20 ชั่วโมงเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมทุกรายการประเมิน จึงนำไปจัดการเรียนรู้ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1: วัดความสามารถในการจัดการตนเองของกลุ่มเป้าหมายก่อนเรียนด้วยแบบวัดที่สร้างขึ้น แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1 (ผู้เรียนสำรวจและเรียนรู้วัฒนธรรมชาติที่ผู้สอนจัดเตรียมมา แบ่งปันความรู้ใหม่ และสังเกตตนเองระหว่างทำกิจกรรม) รวมเวลาเรียน 4 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ 2: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 2 (ผู้เรียนแบ่งกลุ่มระดมสมองออกแบบการนำเสนอสาระสังคมศึกษาจากวัสดุตามธรรมชาติที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงานเป็นรายบุคคล) รวมเวลาเรียน 4 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ 3: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 3 (ผู้เรียนทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ โดยสังเกตตนเองระหว่างการทำงานหรือซักซ้อมการนำเสนอและแก้ไขปัญหาที่พบ) รวมเวลาเรียน 4 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ 4: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 4 (ผู้เรียนนำเสนอกิจกรรมการสอนที่ออกแบบด้วยวิธีการทดลองสอน) รวมเวลาเรียน 4 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ 5: จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 5 (ผู้เรียนทำกิจกรรมสะท้อนคิด) จากนั้นวัดความสามารถในการจัดการตนเองของกลุ่มเป้าหมายหลังเรียนด้วยแบบวัดชุดเดิม รวมเวลาเรียน 4 ชั่วโมง

7. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนมาคำนวณร้อยละของความก้าวหน้า ซึ่งผู้วิจัยกำหนดระดับพึงพอใจไว้ที่ร้อยละ 25 (Ritcharoon, 2004)

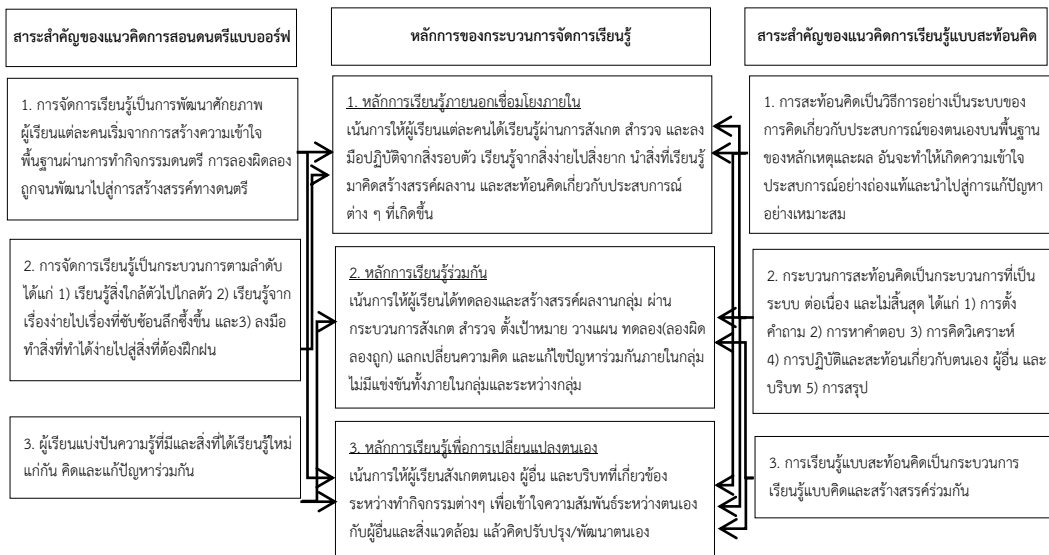
ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบและพัฒนาหลักการของกระบวนการจัดเรียนรู้ พบว่าหลักการของกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักการเรียนรู้ภายนอกเชื่อมโยงภายใน เน้นการให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ผ่านการสังเกต สำรวจ และลงมือปฏิบัติจากสิ่งรอบตัว เรียนรู้จากสิ่งง่ายไปสิ่งยาก นำสิ่งที่เรียนรู้มาคิดสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดออร์ฟ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด 2) หลักการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานกลุ่ม ซึ่งเป็นสาระสำคัญของ

ทั้งสองแนวคิด โดยใช้กระบวนการสังเกต สำรวจ ตั้งเป้าหมาย วางแผน ทดลอง (ลองผิดลองถูก) แลกเปลี่ยนความคิด และแก้ไขปัญหาร่วมกันภายในกลุ่ม ไม่มีแข่งขันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม และ 3) หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง เน้นการให้ผู้เรียนสังเกตตนเอง ผู้อื่น และบริบทที่

เกี่ยวข้อง ระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด แล้วคิดปรับปรุงและพัฒนาตนเองและงานให้ดีขึ้น ตามแนวคิดออร์ฟ ดังรายละเอียดที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการสังเคราะห์หลักการของกระบวนการจัดการเรียนรู้

2. ผลการออกแบบและพัฒนาจุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่าความสามารถในการจัดการตนเองของผู้เรียนตามแนวคิดของ (CASEL, 2019; Goleman, 1998; Pintrich & De Groot, 1990) ที่นำมากำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5 ประการ แต่ละประการสัมพันธ์กับหลักการของกระบวนการจัดการเรียนรู้ แล้วสังเคราะห์เป็นจุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ประการ ดังนี้

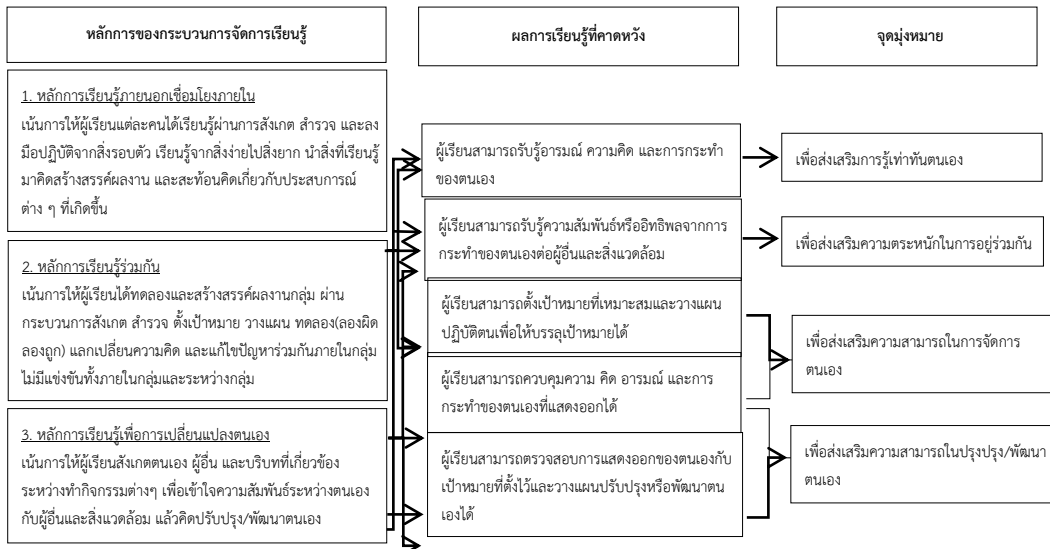
1) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันตนเอง สอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความคิด และการกระทำของตนเอง ที่สัมพันธ์กับหลักการเรียนรู้ภายนอกเชื่อมโยงภายในและหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง

2) เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอยู่ร่วมกันสอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ที่สัมพันธ์กับหลักการเรียนรู้ทั้งสามประการ

3) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองสอดคล้องกับความสามารถในการตั้งเป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย และความสามารถในการการควบคุมตนเองตามแผนที่วางไว้ ที่สัมพันธ์กับหลักการเรียนรู้ร่วมกัน

4) เพื่อส่งเสริมความสามารถในปรับปรุง/พัฒนา ตนเองสอดคล้องกับความสามารถในการควบคุมตนเอง ตามแผนที่วางไว้ และความสามารถในการตรวจสอบเป้าหมายและปรับปรุงตนเองที่สัมพันธ์กับหลักการเรียนรู้ร่วมกันและหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการสังเคราะห์หลักการของกระบวนการจัดการเรียนรู้

3. ผลการออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และแนวทางการวัดและประเมินผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่าจุดมุ่งหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ประการ สามารถออกแบบเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

1) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันตนเอง ได้แก่ (1) ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนสังเกตและคิดพิจารณาอารมณ์ ความคิด และการกระทำของตนเองในระหว่างทำกิจกรรมต่างๆ (2) ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอารมณ์ ความคิด และการกระทำที่สังเกตได้ (3) ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้ค้นหาและค้นพบความคาดหวังหรือเป้าหมายของตนเอง

2) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ (1) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมต่างๆ (2) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรับรู้ความสัมพันธ์หรืออิทธิพลของการปฏิบัติของตนเองต่อผู้อื่น

3) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเอง ได้แก่ (1) ผู้สอนจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ที่ท้าทาย (2) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวางแผนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (3) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

4) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในปรับปรุง/พัฒนาตนเอง ได้แก่ (1) ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง (2) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับการปฏิบัติตนกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ (3) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง

เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดแล้ว สามารถสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ 3 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ย่อย ๆ ดังนี้

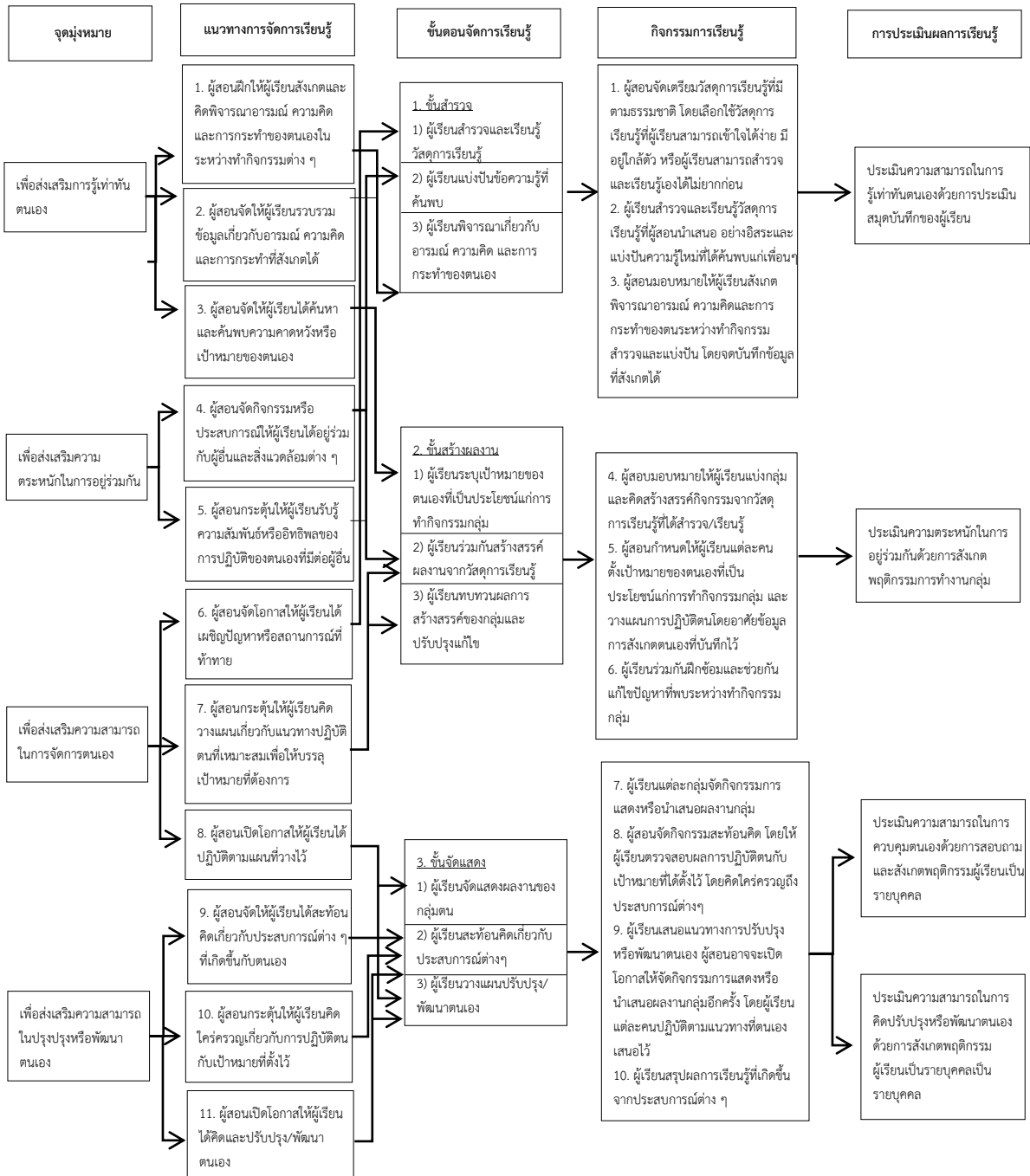
1) ขั้นสำรวจ ประกอบด้วย ผู้สอนจัดเตรียมวัสดุการเรียนรู้ ผู้เรียนสำรวจและเรียนรู้วัสดุการเรียนรู้ และผู้เรียนสังเกตพิจารณาอารมณ์ ความคิดและการกระทำของตนเองระหว่างทำกิจกรรมและจดบันทึก

2) ขั้นสร้างผลงาน ประกอบด้วย ผู้เรียนแบ่งกลุ่มและคิดสร้างสรรค์กิจกรรมจากวัสดุการเรียนรู้ ผู้เรียนตั้งเป้าหมายทำกิจกรรมกลุ่มและวางแผนการปฏิบัติตนโดยอาศัยข้อมูลที่บันทึกไว้ และผู้เรียนร่วมกันฝึกซ้อมและช่วยกันแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างทำกิจกรรมกลุ่ม

3) ขั้นจัดแสดง ประกอบด้วย ผู้เรียนจัดกิจกรรมการแสดงเพื่อนำเสนอผลงานกลุ่ม แล้วตรวจสอบผลการปฏิบัติตนกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ผู้เรียนเสนอแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง ให้จัดกิจกรรมการแสดงเพื่อนำเสนอผลงานกลุ่มอีกครั้ง และสรุปผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ต่าง ๆ

ทั้งนี้สามารถสังเคราะห์แนวทางการวัดประเมินผลของกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบให้แต่ละขั้นตอนใช้เทคนิควิธีการวัดประเมินผล 4 วิธีตามหลักการประเมินตามสภาพจริง ได้แก่ ประเมินจากสมุดบันทึก ประเมินด้วยการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินด้วยการสอบถาม และประเมินด้วยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 3

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่าความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 62 คน ก่อนเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.75 แต่หลังเรียนที่มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 คิดเป็นค่าร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 9.40 ซึ่งต่ำกว่าระดับพึงพอใจที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าเป็นรายด้านพบว่า หลังเรียนนักศึกษามีความสามารถในการจัดการตนเองก้าวหน้าขึ้นทุกองค์ประกอบ โดยด้านที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดคือด้านรับรู้อารมณ์ ความคิด และการกระทำของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 16.60 รองลงมาได้แก่ ด้านควบคุมตนเองตามแผนที่วางไว้ ด้านการรับรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ด้านการตั้งเป้าหมายและการวางแผนการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย และด้านการตรวจสอบเป้าหมายและการปรับปรุงตนเอง คิดเป็นร้อยละ 10.80, 7.00, 6.60 และ 3.00 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ภาพที่ 3 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนและแนวทางการวัดประเมินผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้

เน้นความเป็นวัฏจักรขององค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละความก้าวหน้าของความสามารถในการจัดการตนเองของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ความสามารถในการจัดการตนเอง	ก่อน		หลัง		ร้อยละ ความก้าวหน้า
	เรียน		เรียน		
	$\bar{X}$	.D.	$\bar{X}$	.D.	
1. การรับรู้อารมณ์ ความคิด และการกระทำของตนเอง					(16.6
	.60	.83	.43	.88	0
2. การรับรู้ความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นและบริบทแวดล้อม					1 7.00
	.91	.94	.26	.16	
3. การการตั้งเป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย					1 6.60
	.76	.02	.09	.23	
4. การควบคุมตนเองตามแผนที่วางไว้					(10.8
	.60	.21	.14	.92	0
5. การตรวจสอบเป้าหมายและปรับปรุงตนเอง					1 3.00
	.92	.92	.07	.12	
รวม					
	.75	.09	.22	.33	9.40

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาตามแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเอง มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการดังนี้

1.1 หลักการของกระบวนการประกอบด้วย หลักการเรียนรู้ภายนอกเชื่อมโยงภายใน หลักการเรียนรู้ร่วมกัน และหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง

1.2 จุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้ คือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันตนเอง ส่งเสริมความตระหนักในการอยู่ร่วมกันส่งเสริมความสามารถในการควบคุมตนเอง และส่งเสริมความสามารถในปรับปรุงหรือพัฒนาตนเอง

1.3 ขั้นตอนการเรียนรู้ของกระบวนการ การเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจ ขั้นสร้างผลงาน และขั้นจัดแสดง

1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วย 4 เทคนิควิธี ได้แก่ ประเมินการเรียนรู้เท่าทันตนเอง การควบคุมตนเอง และการปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองด้วยวิธีการประเมินสมุดบันทึก สอบถาม และสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล และประเมินความตระหนักในการอยู่ร่วมกันของผู้เรียนด้วยวิธีสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้ความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครูให้สูงขึ้นได้ในทุกองค์ประกอบ แต่ร้อยละความก้าวหน้ายังไม่ถึงระดับที่พึงพอใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. หลักการของกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแกนสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการแนวคิดออร์พร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด ดังนี้

1.1 หลักการเรียนรู้ภายนอกเชื่อมโยงภายใน สืบเคราะห์จากแนวคิดออร์พที่มีสาระสำคัญว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นไปตามลำดับ ได้แก่ 1) การได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว 2) การได้เรียนรู้จากเรื่องง่ายไปเรื่องที่ซับซ้อนหรือลึกซึ้งขึ้น 3) การได้ลงมือทำสิ่งที่ทำได้ง่ายไปสู่สิ่งที่ต้องฝึกฝนจึงจะทำได้ (Amarak, 1999; Goodkin, 2001; Goodkin, 2013; Hartmann, 2017; Laithong, 2017; Laithong, 2018; Lopez-lbor, 2011; Narkwong, 1999; Sutthjit, 2001) ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดที่มีสาระสำคัญว่า กระบวนการสะท้อนคิดเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และไม่สิ้นสุด ประกอบด้วย 1) การตั้งคำถาม 2) การสังเกต การหาคำตอบ 3) การคิดวิเคราะห์ตีความ 4) การปฏิบัติ การบรรยายสะท้อนเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่นและบริบทที่เกี่ยวข้อง 5) การสรุป (Colleen, 1996; Dewey, 1933; Freshwater, Taylor, & Sherwood, 2008; Knowles, Cole, & Presswood, 1994; Schon, 1983) จะเห็นว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดทั้งสองจึงต้องเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ผ่านการสังเกต สำรวจ และลงมือปฏิบัติจากสิ่งรอบตัว โดยจัดลำดับการเรียนรู้จากสิ่งง่ายไปสิ่งยาก จากนั้นนำสิ่งที่เรียนรู้มาคิดสร้างสรรค์ผลงาน ผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้และสะท้อนคิดโดยอาศัยสิ่งรอบตัว

1.2 หลักการเรียนรู้ร่วมกัน สืบเคราะห์จากแนวคิดออร์พที่มีสาระสำคัญว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดออร์พเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในบรรยากาศที่ไม่เน้นการแข่งขัน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะนำศักยภาพของตนมาใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งแบ่งปันความรู้ที่มีและสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่แก่กัน ตลอดจนคิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน กล่าวคือเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ (Amarak, 1999; Goodkin, 2001; Goodkin, 2013; Hartmann, 2017; Laithong, 2017; Laithong, 2018; Lopez-lbor, 2011; Narkwong, 1999; Sutthjit, 2001) ร่วมกับแนวคิดของการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดที่มีสาระสำคัญว่า การเรียนรู้แบบสะท้อนคิดยังเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมกันคือคิดร่วมกัน สร้างสรรค์ร่วมกันด้วย (Colleen, 1996) ดังนั้นหลักการเรียนรู้ของกระบวนการที่พัฒนาขึ้นจึงเน้นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจากการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานกลุ่มที่มุ่งเน้นทั้งการมีส่วนร่วม ใน กระบวนการ และการหาหรือสร้างผลลัพธ์ ร่วมกัน ผ่าน กระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ สังเกต สำรวจ ตั้งเป้าหมาย วางแผน ทดลอง (ลองผิดลองถูก) แลกเปลี่ยนความคิด และแก้ไขปัญหาาร่วมกันภายในกลุ่ม โดยปราศจากการแข่งขันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

1.3 หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง สังเคราะห์จากแนวคิดออร์ฟที่มีสาระสำคัญว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้คือ การพัฒนาศักยภาพ (ด้านดนตรี) ของผู้เรียนแต่ละคน โดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจพื้นฐานผ่านการทำกิจกรรม (ดนตรี) การลองผิดลองถูกจนพัฒนาไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน (Amarak, 1999; Goodkin, 2001; Goodkin, 2013; Hartmann, 2017; Laithong, 2017; Laithong, 2018; Lopez-Ibor, 2011; Narkwong, 1999; Sutthjit, 2001) ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดที่มีสาระสำคัญว่า การสะท้อนคิดเป็นวิธีการอย่างเป็นระบบของการคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองบนพื้นฐานของหลักเหตุและผล อันจะทำให้เกิดความเข้าใจประสบการณ์อย่างถ่องแท้และนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม จึงเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Colleen, 1996; Dewey, 1933; Knowles, Cole, & Presswood, 1994; Schon, 1983) ดังนั้นหลักการเรียนรู้ของกระบวนการที่พัฒนาขึ้นจึงเน้นการให้ผู้เรียนสำรวจ สังเกตตนเอง ผู้อื่น และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการลงมือปฏิบัติของตนเองระหว่างการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่วางแผนการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในอนาคต ทั้งนี้แม้แนวคิดออร์ฟจะเป็นแนวคิดการเรียนรู้ในสาขาวิชาดนตรี แต่คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าแก่นสำคัญของแนวคิดสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ทุกศาสตร์/สาขาวิชา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการตนเอง ดังสาระสำคัญที่อภิปรายไว้ข้างต้น

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นได้แก่ ขั้นสำรวจ ขั้นสร้างผลงาน และขั้นจัดแสดง โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือแนวคิดออร์ฟร่วมกับการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด โดยแนวคิดออร์ฟเป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ดนตรี ที่เน้นการใช้สิ่งรอบตัวและการเรียนรู้ร่วมกันแบบปราศจากการแข่งขัน ในขณะที่แนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพินิจวิเคราะห์ ตรึงตรองใคร่ครวญประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วอย่างลึกซึ้ง ซึ่งแนวคิดทั้งสองต่างสอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถในการจัดการตนเอง เนื่องจากการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามแนวคิดออร์ฟ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดการตนเองผ่านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงานของตนเพื่อเป้าหมายของกลุ่มได้ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองและการคิดปรับปรุงแก้ไขตนเองตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเองได้ดีขึ้น เพราะสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก และความคิดของตนเอง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการตนเองตามแนวคิดของ (CASEL, 2019; Goleman, 1998; Zimmerman, 2008) จึงจะเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นผสมผสานแนวคิดทั้งสองแนวคิดไว้อย่างกลมกลืน ไม่สามารถขาดแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งไปได้ ด้วยแนวคิดทั้งสองมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แบ่งปัน และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีกิจกรรมการพินิจ สังเกต และคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดตลอด

การทํากิจกรรม จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของความสามารถในการจัดการตนเอง

3. การพัฒนาความสามารถในการจัดการตนเอง ผ่านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือสร้างผลงานและเปิดโอกาสให้ปรับปรุงแก้ไขผลงานนั้นอีกครั้ง เป็นกระบวนการสำคัญที่สร้างประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการตนเองให้ผู้เรียนได้อย่างชัดเจน กล่าวคือผู้เรียนจะได้เห็นผลของการกระทำ อันเนื่องมาจากอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดของตนเอง ได้ตั้งเป้าหมายและวางแผนในการทำงาน ได้เห็นว่าความสำเร็จหรือไม่สำเร็จนั้นเป็นเพราะการกระทำตามแผนหรือไม่กระทำตามแผนของตนเอง ซึ่งทั้งหมดผู้เรียนจะได้เห็นความสำคัญของการจัดการตนเอง หากพบว่าตนยังไม่สามารถจัดการตนเองเพื่อเป้าหมายที่ต้องการได้นั้น ก็ยังสามารถปรับปรุงแก้ไขใหม่อีกครั้ง อันเป็นการสร้างแรงจูงใจในการจัดการตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสม จึงนับว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน และคิดสะท้อนกลับเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการตนเองได้ดังที่พบว่าเมื่อนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองจัดการเรียนรู้นี้กับกลุ่มเป้าหมายจึงพบว่านักศึกษา กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการจัดการตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการจัดการตนเองหลังเรียนสูงขึ้นทุกด้าน เช่น งานวิจัยของ (Karunasawat, 2013) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยบูรณาการรูปแบบการแก้ปัญหาที่เอื้อต่อการร่วมกับหลักการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ที่มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจ 2) การกำหนดประเด็นในการศึกษา 3) การวางแผนในการดำเนินงาน 4) การปฏิบัติและติดตามผลการดำเนินงาน 5) การอภิปรายและแลกเปลี่ยนการดำเนินงานกับกลุ่มอื่น และ 6) การสะท้อนกลับและการประยุกต์ เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คนพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการจัดการตนเองในด้านความรู้และด้านการปฏิบัติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่สนใจสามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดการเรียนรู้นี้แก่ผู้เรียนได้ทุกระดับ ทุกเนื้อหาวิชา แต่ควรกำหนดเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 คาบเรียน ดังนั้นครูผู้สอนที่จะนำกระบวนการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ควรเลือกบทเรียนอย่างเหมาะสมและจัดเตรียมวัสดุให้สอดคล้องตามแนวคิดดังกล่าว และควรนำผลการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงมาวิเคราะห์ผลร่วมด้วย

References

- Amarak, S. (1999). *Basic Theory of Music*. Bangkok: Odeon Store (In Thai).
- CASEL. (2019). *Core SEL Competencies*. Retrieved from <https://casel.org/core-competencies>
- Colleen, M. (1996). *Reflecting on Practice: Student Teachers' Perspectives*. Flaxton, Qld: Post Pressed.
- Dewey, J. (1933). *How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process*. Boston MA: D.C. Heath & Co Publishers.
- Dulnakij, C. (2013). *Effects of Using Doraemon Manga with Reflective Thinking to Create Awareness of Commitment to Work of Sixth Grade Students. A Thesis for the Degree of Master of Education, Faculty of Education*. Chulalongkorn University (In Thai).
- Freshwater, D., Taylor, B., & Sherwood, G. (. (2008). *International Textbook of reflective Practice in Nursing*. Oxford: Blackwell Publishing & Sigma Theta Tau Press.
- Goleman, D. (1998). What makes the leader? *Harvard Business Review*, 76(6), 93-104.
- Goodkin, D. (2001). Orff-Schulwerk in the new millennium. *Music Educators Journal*, 88(3), 17-23.
- Goodkin, D. (2013). *Play, sing, and dance: An introduction to Orff Schulwerk*. New York: Schott Music Corporation.
- Hartmann, W. (2017). *The Principles of Orff-Schulwerk*. International Orff-Schulwerk Forum Salzburg.
- Karunasawat, K. (2013). *The Development of Instructional Process in Social Studies by Integrating the Other 3R's Problem Solving Model and Learning Management Principles to Enhance Self-management Competency of Students in Vocational Certificate Programs A Dissertation for the D. Faculty of Education, Chulalongkorn University (In Thai)*.
- Knowles, J. G., Cole, A. L., & Presswood, C. S. (1994). *Through preservice Teachers' Eye: Exploring Field Experiences Through Narrative and Inquiry*. New York: Merrill.
- Laithong, C. (2017). *Effect of Using Exercises Based on Carl Orff's Approach to Develop Rhythmic Understanding in Elementary School Band Students. A Thesis for the Degree of Master of Education*. Faculty of Education, Chulalongkorn University (In Thai).

- Laithong, W. (2018). Music Accompaniment Using Drone Based on Orff Schulwerk. *Journal of Education Studies Chulalongkorn University*, 46(4), 355-367 (In Thai).
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*, 22(140), 1-55.
- Lopez-Ibor, S. (2011). *Teaching the whole child through music: Visual arts*. CA: Pentatonic Press.
- Magee, W. L., & Davidson, J. W. (2002). The Effect of Music Therapy on Mood States in Neurological Patients: A Pilot Study. *Journal of Music Therapy*, 39(1), 20-9.
- Narkwong, T. (1999). *Carl Orff's Music Teaching*. Bangkok: Kasetsart University (In Thai).
- Pelletier, C. L. (2004). The Effect of Music on Decreasing Arousal Due to Stress: A Meta-Analysis. *Journal of Music Therapy*, 41(3), 192–214.
- Pintrich, P. R., & De Groot, E. V. (1990). Motivational and Self-regulated Learning Components of Classroom Academic Performance. *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 33-40.
- Ritcharoon, P. (2004). *Research Methodology in Social Science*. Bangkok: House of Kermyst (In Thai).
- Schon, D. (1983). *The Reflective Practitioner*. New York: Basic Books.
- Standley, J. M. (1996). A Meta-Analysis on the Effects of Music as Reinforcement for Education. *Therapy Objectives*. doi:10.2307/ 3345665
- Sutthjit, N. (2001). *Music Teaching Behavior*. Bangkok: Chulalongkorn University (In Thai).
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating Self-Regulation and Motivation: Historical Background, Methodological Developments, and Future Prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183.